Valiokunnan mietintö StVM 17/2026 vp─ HE 187/2026 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 187/2026 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Joni Rehunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntija Mikko Sankala, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtaja Henri Pohjanen, Työllisyysrahasto

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:
- Kansaneläkelaitos
- Akava ry
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei huomautettavaa:
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi vuoden 2027 työttömyysvakuutusmaksut.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi 0,74 prosenttia palkasta ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksu 0,26 prosenttia palkasta palkkasumman 2 568 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 1,04 prosenttia palkasta. Yrityksen osaomistajan palkansaajan

työttömyysvakuutusmaksu olisi 0,35 prosenttia palkasta ja yrityksen osaomistajasta maksettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu 0,26 prosenttia palkasta.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu olisi 0,26 prosenttia liikelaitoksen liiketoiminnasta maksamien palkkojen määrästä palkkasumman 2 568 000 euroon asti ja sen ylittä-vältä osalta 0,57 prosenttia palkasta. Yliopiston työttömyysvakuutusmaksu olisi 0,26 prosenttia palkasta palkkasumman 2 568 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 0,80 prosenttia palkasta.

Omavastuumaksun palkkasummarajoja ehdotetaan muutettaviksi siten, että täysimääräinen omavastuumaksu perittäisiin yrityksiltä, joiden palkkasumma olisi vähintään 41 088 000 euroa. Omavastuumaksua ei perittäisi yrityksiltä, joiden palkkasumma olisi enintään 2 568 000 euroa.

Muutosturvamaksun maksuvelvollisuuteen liittyviä palkkasummarajoja ehdotetaan tarkistettaviksi vastaamaan vuoden 2026 palkkakerrointa. Täydeksi muutosturvamaksukertoimeksi vuodelle 2027 asetettaisiin 1,8.

Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2027. Maksuja ehdotetaan alennettavaksi vuoden 2026 tasosta. Ehdotuksen mukaan vuonna 2027 palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,74 prosenttia palkasta, mikä on 0,15 prosenttiyksikköä alempi kuin vuonna 2026. Vuonna 2027 työnantajan maksu on ehdotuksen mukaan 0,26 prosenttia palkasta palkkasumman 2 568 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 1,04 prosenttia. Tällöin työnantajan keskimääräinen maksu on arviolta 0,78 prosenttia palkasta, joka on 0,15 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2026. Lisäksi esityksellä vahvistetaan yrityksen osaomistajan, valtion liikelaitoksen ja yliopiston työttömyysvakuutusmaksut sekä omavastuumaksun palkkasummarajat.

Esityksessä ehdotetaan myös korotettavaksi työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksussa sovellettavat palkkasummarajat työttömyysvakuutusmaksun palkkasummarajaa vastaavasti vuoden 2026 palkkakertoimella. Täysimääräinen omavastuumaksu peritään, jos yrityksen palkkasumma on vähintään 41 088 000 euroa. Jos palkkasumma on tätä pienempi, omavastuumaksu alenee lineaarisesti siten, että omavastuumaksua ei peritä, jos palkkasumma on enintään 2 568 000 euroa. Myös irtisanovan työnantajan muutosturvamaksun maksuvelvollisuuteen liittyviä palkkasummarajoja ehdotetaan tarkistettaviksi vastaamaan vuoden 2026 palkkakerrointa.

Työttömyysvakuutusmaksujen alentaminen perustuu ennusteeseen työllisyyden ja talouden kehityksestä. Työttömyysasteen ennustetaan laskevan kuluvan vuoden 10,3 prosentista 9,8

prosenttiin vuonna 2027. Vuoden 2026 korkeammat työttömyysvakuutusmaksut ja sosiaaliturvaan tehdyt sopeuttamistoimenpiteet ovat vähentäneet Työllisyysrahaston menoja korkeasta työttömyysasteesta huolimatta ja Työllisyysrahaston tuloksen arvioidaan olevan kuluvana vuonna ylijäämäinen.

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettuja maksujen alentamisia perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Työllisyysrahasto arvioi vuonna 2027 työnantajien työttömyysvakuutusmaksuista kertyvän 828 miljoonaa euroa ja palkansaajan maksuja noin 823 miljoonaa euroa. Ehdotetuilla maksuprosenteilla Työllisyysrahaston vuosituloksen arvioidaan olevan valtiovarainministeriön talousennusteen mukaan 62 miljoonaa euroa ylijäämäinen vuonna 2027.

Työttömyysvakuutusmaksu on työnantajan ja palkansaajan verotuksessa vähennettävä meno, joten ehdotetut maksujen alentamiset nostavat verotuloja. Ansiotuloverojen arvioidaan nousevan yhteensä noin 65 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 48 miljoonaa euroa, kuntien osuus on 14 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus on 1 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus on 2 miljoonaa euroa. Lisäksi ehdotettujen muutosten arvioidaan kasvattavan yhteisöverotuloja yhteensä 24 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 18 miljoonaa euroa ja kuntien osuus on 6 miljoonaa euroa.

Palkansaajamaksun tuotosta tilitetään Kansaneläkelaitokselle yleistuen rahoitukseen osa, joka vastaa kassaan kuulumattomien osuutta palkansaajamaksun tuotosta. Palkansaajien vakuutusmaksujen laskeminen johtaa tilityksen perusteena olevan palkansaajan vakuutusmaksutuoton pienenemiseen vuoden 2026 arvioidusta 146 miljoonasta eurosta arviolta 124 miljoonaan euroon vuonna 2027. Tilityksen lasku kasvattaa valtion rahoitusosuutta yleistuen kustannuksista.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työttömyysvakuutusmaksujen taso pyritään pitämään mahdollisimman vakaalla tasolla. Esityksen (Taulukko 2, s. 8) mukaan työttömyysvakuutusmaksujen taso on ajanjaksolla 2021—2026 ollut vuosittaisesta vaihtelusta huolimatta laskeva. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu oli 1,40 prosenttia vuonna 2021, 1,50 prosenttia vuosina 2022—2023, 0,79 prosenttia vuonna 2024, 0,59 prosenttia vuonna 2025 ja 0,89 prosenttia vuonna 2026. Työnantajan keskimääräinen maksu oli 1,42 prosenttia vuonna 2021, 1,51 prosenttia vuonna 2022, 1,54 prosenttia vuonna 2023, 0,82 prosenttia vuonna 2024, 0,61 prosenttia vuonna 2025 ja 0,93 vuonna 2026. Kansantalouden suhdannevaihteluista johtuvia työttömyysvakuutusmaksujen muutoksia tasataan suhdannepuskurilla, jossa arvioidaan valtiovarainministeriön ennusteen mukaan olevan varoja vuoden 2027 lopussa 955 miljoonaa euroa. Alimmillaan suhdannepuskurin koko on ollut 543 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja korkeimmillaan 2021 miljoonaa euroa vuonna 2023.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö StVM 17/2026 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 187/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 23.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Mari Kaunistola kok
varajäsen Milla Lahdenperä kok
varajäsen Hanna Laine-Nousimaa sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen